

РЎЗНОМА
1930 ЙИЛ
12 МАЙДАН
ЧИҚА
БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН ССЖ ИИВ ҲАЙЪАТИ НАШРИ

9 ОКТ 1991
Қонунчиллик ва хуқуқ-тартибот учун!

№ 102 (2366)

● 1991 ЙИЛ 24 АВГУСТ ● ШАНБА

● БАҲОСИ 10 ТИИИН

ФАВҚУЛОДДА
ҲОЛАТ ДАВЛАТ
ҚУМИТАСИ
АЪЗОЛАРИГА
ҚАРШИ ЖИНОИ
ИШ ҚУЗҒАТИЛДИ

Давлат тўнтаришида қатнашган собиқ фавқулодда ҳолат давлат қумитасининг аъзоларига қарши РСФСР прокуратураси жиноий иш қўзғатди, деб хабар қилди жумхурят бош прокурори В. Г. Степанков 22 август куни Москвада ўтётган РСФСР Олий Кенгашининг фавқулодда сессиясида. У жумладан бундай деди:

— Кеча, ҳуқуқни мудофа-фаза қилиш идоралари шаънига айтилган танқидий гапларга қарамай, мен тактик нуқтаи назардан жавоб берса олмаган эдим. Кеча Россия прокуратураси жиноий иш қўзғатганди, лекин биз бу хақда гапирмадик. Фаросдан тайёрка келиши биланоқ қўналгада Крючков ушланиб ҳибсга олинди ва ҳозир қамоқда ётиби. Бунга Россия Бош прокурори рухсат берди. Бошқа тайёрада учб келган Язов билан Тизяков ҳам ҳибсга олинниб қамоқконага келтирилди. Ҳозир улар тергов қилинмоқда.

Собиқ вице-президент Янаевнинг хонасида ўтказилган тинтув тугади. У Россия прокуратурасига олиб келинди, уни сўроқ қилинмоқда ва қамаш учун рухсат берилди. Бундан ташқари ҳозир бу қўмитанинг бошқа аъзоси Бакланов ҳам тергов қилинмоқда, Пугони ҳибста олиш операциясини тутатишнинг имкони бўлмади. Унинг уйига киришга ҳаракат қилинганида СССР Ички ишлар вазири ўз жонига қасд қилди. Унинг хотини ҳам ўзини қаттиқ ярадор қилди ва оғир аҳволда камалхонага келтирилди.

Павлов касалхонада ётибди, Стародубцев Москвада ташқарида юрибди. Уларни чақириб, тергов қилиш чора-си кўрилади.

РСФСР прокуратураси терговни давом эттироқда. Унинг натижалари ошкор қилинади.

И. НОВИКОВ,
Н. СТЕПАНЧЕНКО,
РосТАСС мухбирлари.
Москва.

СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК
РЕСПУБЛИКАЛАРИ
ИТТИФОКИ
ПРЕЗИДЕНТИНИНГ
ФАРМОНИ

ЎРТОҚ В. П. ТРУШИННИ
ССР ИЧКИ ИШЛАР
ВАЗИРИ ВАЗИФАСИНИ
ВАКТИНЧА
БАЖАРУВЧИ ЭТИБ
ТАЙИНЛАШ
ТУҒРИСИДА

Ўртоқ Василий Петрович Трушин ССР Ички ишлар вазири вазифасини вақтинча бажарувчи этиб тайинлансан.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Президенти

М. ГОРБАЧЕВ.
Москва, Кремль
1991 йил, 22 август.

ЎЗБЕКИСТОН ФАОЛЛАРИ ВА ҲАЛҚИГА САМИМИЙ МИННАТДОРЧИЛИК

**СССР ва Ўзбекистон ССР
Президентларининг сұхбати**

21 август куни кечқурун Қrimda турган СССР Президенти Михаил Сергеевич Горбачев Ўзбекистон Президенти Ислом Абдуғаниевич Каримов билан телефон орқали сўзлашди.

Михаил Сергеевич бутун мамлакат учун мураккаб бир даврда вазминлик ва сабр-тоқат кўрсатганларни, иғвогорона миш-мишлар ва сохта ҷақириқларга учмаганларни учун республика фаоллари ва ҳалқига самими миннатдорчиллик билдириди. Михаил Сергеевич шунча қийинчилкларни босидан кечирган мард ва саботли Ўзбекистон ҳалқи бу имтиҳондан ҳам шараф билан ўтганини таъкидлadi.

СССР Президенти демократик ислоҳотлар ўтказиш ва республикаларга мустақиллик бериш йўли — тўғри йўл эканини ва бу йўл оғишмай амалга

оширилишини ҳамда совет кишилари фаровонлигини юксалтириш учун барча зарур ишлар қилинини айтди.

Михаил Сергеевич мамлакатдаги аҳволни барқарорлаштиришга кўмаклашиши ва Иттифоқ ҳалқарининг орзу-умидларига жавоб бериси лозим бўлган Иттифоқ шартномаси имзоланиши зарурлигини тасдиқлади.

Ўзбекистон ССР Президенти Ислом Абдуғаниевич Каримов Ўзбекистон ҳалқи шанига айтган самими сўзлари учун Михаил Сергеевичга миннатдорчиллик билдириди ва ҳозирги даврнинг қийинчилклари бартараф этилишига ҳамда конституциявий нормалар ва қонунийлик сўзсиз бажарилишига ишонч билдириди.

ТАНҚИДГА МУНОСАБАТ ШУМИ?

Мен рўзноманинг 4 апельсонида эълон қилинган «Қози газаб отига минса» сарлавҳа остидаги ҳарбни ўқитаним. Навоий шаҳар ҳалқ судининг судьяди Жаҳонгир Ҳусаиновни «от»дан туширишган бўлса керак, деб ўйлагандим. Тўғрида, ҳандай қилиб милиция ходимларини қонуний талабларига бўйсунмаган киши жазосиз қолади. Бироқ 23 йюль куни яна шу мавзуда чол этилган «Раддия эълон қилинмайди» номли мақола билан танишиб чиққач, «қози» ҳали ҳам «эгар»да ўтирганлигини билдим. Афсус, безорига чора кўрилмади. Бу ҳам етмагандай Бухоро вилояти ижроия қўмитасини адлия бошқармасининг бошлиги танқид учун «Постда» рўзномаси мудҳарририятидан раддия эълон қилинши сўрабди. Қани ҳақиқат? Қани адолат? Еки милиция ходими М. Қўшатовга тан жароҳати етказган судья танқид қилишга арзимабдими? Еки Ж. Ҳусаиновга хизмат вазифасини бажараётган оқ ҳалатли шифокорларга беҳаё сўзларни айтиб, сўниши ҳуқуқи берилганими?

Назаримда Жаҳонгир Ҳусаиновни ҳимоя қилишга уринаётган бошлиқ бу ишни ими-жимида босди-босди қилишга уринаётган кўринади. Бироқ «Постда» бор

ҳақиқатни очиб ташлаган. Энди эса бошлиқ ҳам, қонунбузар судья ҳам ўз ҳатти-ҳаракатлари учун жавоб беришлари шарт. Ахир, ойни этак билан ёпиб бўлмайди-ку.

Мени ёшним етмишда. Лекин шунга қарамай ҳақиқат йўлига ғов бўлаётгандар билан кураша оламан. Эзгулик эса ҳамиша тантана қилади. Хулоса қилиб шуни айтаманки, Жаҳонгир Ҳусаиновдек безори судъяни баҳридан ўтиш керак. Менинг фикримни жамоатчилик ҳам қўллаб-қувватласа керак.

Мадамин РАЖАБ ўрли, уруш ва меҳнат фахрийси. Қўқон шаҳри.

ТАҲРИРИЯТДАН: Амалдаги қонунга мувофиқ туман ва шаҳар ҳалқ судъяларини ишдан олиш масаласи ҳалқ депутатлари виоят Кенгаши сессияда кўриб чиқилади.

Рўзномада чол этилган «Раддия эълон қилинмайди» номли мақола юзасидан тегиши мактуб ҳалқ депутатлари Бухоро вилояти Кенгашининг раиси Дамир Едгоровга жўннатилган.

У кишидан жавоб олганимиз заҳоти бу мавзуга қайтамиз.

Киши ҳаётida нима воқеалар юз бермайди. Бошинга ногоҳон кулфат тушганда эса биринчи навбатда милиция ёдга тушади. Ички ишлар бўлимида кечасию кундузи одамлар дардига қулоқ тутадиган хизмат ходимлари бор. Бу ўринда биз навбатчилик қисмини назарда тутмоқдамиз.

Тажрибали ва милиция ишини миридан сиригача билган кишилар бу хизматга олинади.

Суратда: Янгийўл тумани ички ишлар бўлимининг оператив навбатчиси милиция майори Мавъоруф Шаропов ва унинг ёрдамчиси милиция серженти Абдулазиз Анваровлар шошилинч ҳабарни қабул қилиб олинмоқда.

С. Мусаев олган сурат.

«БИРЛАШГАН ЎЗАДИ»

Милиция майори Ботир Носировнинг 1 август куни чол этилган жақоласини зўр шаштёнек билай ўқиб чиқдими. Фикримча, муаллиф назарда тутган бошқармани тузни керак ва ҳатто шарт. Янги бошқарманинг тузилиши, кўп бўлмасада, йўл ҳаракатидаги фалокатлар олдини олади. Ахир, ҳозирги вақтда кўнгилсизликларининг сабаби охир-оқибатда ҳайдончиликнинг үқусизлигига, малякасизлигига, улов восита-ларининг носозлигига, техник кўрикдан ўтимаганлигига ва бошқа шу каби қусурларга бориб тақаллути.

Сирож БАҲРИДДИНОВ,
Бухоро шаҳри.

Замона зайдими?

Хозирги кунда қайси рўзномани қўлга олманд, бирор жиноят ҳақида ҳабар ўқийсиз. Тўғри, бундай материаллар шов-шувларга сабаб ҳам бўлмай қолди. Нима учун? Наҳотки, биз юркінчли ҳаёт тарзига кўни-киб кетдик. Кимдир ўз ёстиқдоши: шириш-шакар фарзандларининг онасини ўлдиради, яна бошқаси ўз туғишганини чавақлади. Бирор эса жиноят изларини яшириш мақсадида бутун бошли дўконга ўт қўяди... Бу воқеалар эса бизни аричақандек ҳам сескантирилди. Жиноятчилик эса кўпайгандан кўпайиб бормоқда. Айниқса, ёшларнинг ўзбoshimchaliklari чегара билмай қолди. Нима учун шундай бўллати? Ахир, биз, мураббийлар ўқувчиларимизга доимо одоб-ахлоқ ҳақида панд-насиҳатлар қилиб келмоқдамизку! Эҳтимол, тарбия усулларимиз ўз таъсир кучини йўқотгандир? Унда нима қилиш керак?

Маълумки, ҳозир ўрга мактабларда оила дарслиги ўтилоқда. Бироқ мавзулар оврӯпача оила маданияти ҳақида тасаввур беради. Ўзимизнинг миллий удумларимиз ва оиласий муноса батлар бобидаги тажрибалимиз қаёқда қолди?

«Бошингдан не бало ўтса бирорданнис, ўзингдан кўр», — дейишади. Демак бу ҳолатга тушиб қолишимизга ўзимиз айборд.

Кейнинг пайтларда зўравонларча яшашга одатланган ёшлар қўпайиб кетди. Бунинг сабабини эса ҳозирда оммавийлашиб кетган видеофильмларни намойиш этилишида деб биламан. Мана биргина мисол.

Беруний шаҳар халқ таълими бўлимига қарашли В. И. Ленин номли ўрта мактабнинг 7-9 синф ўқувчилари видеосонга кириш учун шиша идишлар сотиб, пул тўплашар экан. Кулларнинг биринча шу мактабнинг уч ўқувчиси дўконга келганиларида, идиш қабул қилиб олувчи ўз ўрнига ҳизини қолдириб кетганини кўриди. Бундан фойдаланган ўсмирлар: «Видеони ўзи ерда томоша қиласиз», — деб қизга нисбатан ахлоқсизлик қўрганлар. Тўғри, улар ҳозир жавобгарликка тортилганлар. Бироқ бу билан айборлар юзидағи доғни ювуб бўлмайди. Мана сизга беҳақ кинофильмлар кўрсатилишининг оқибати.

Баъзи ота-оналар фарзандларини бошбогисиз қўйиб юборганлар. Бу ҳам қонун-бузарлик кўпайишининг асосий сабабларидан бириди.

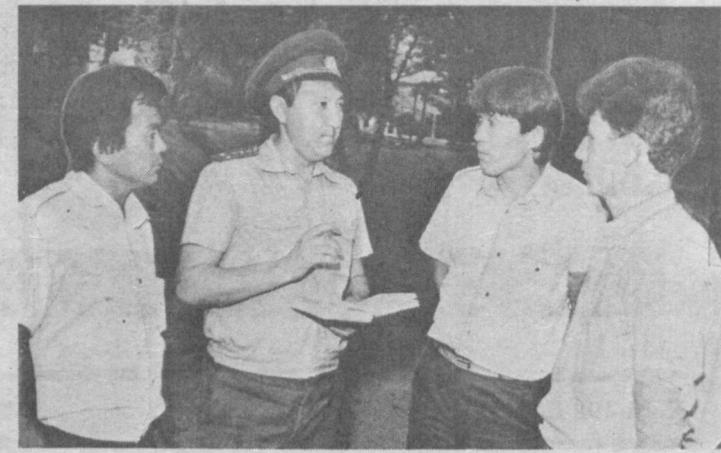
Борди-ю, айрим кишиларга фарзанднинг ножӯя ҳаралтлари ҳақида гапирсангиз, шаллақиликни биринчи бўлиб ўзлари бошлишади. Бу билан эндиғина шаклланиб келаётган мурғак тарбиясига зиён етказилмоқда.

Мана шуларни ҳисобга оладиган бўлсан, келажак авлод тарбияси мураббийлар зиммасига катта юк бўлиб тушади. Ҳамонки шундай экан, ўқувчиларнинг дарсдан бўш вақтларини мазмунли ташкил этишимиз зарур. Бироқ бўздаги шартшароитлар бунга йўл қўйдими?

Беруний тумани нахта тозалаш заводи ёнида «Каравелла» номли клуб бўлиб, унда 200 дан зиёд ёшлар ва ўсмирлар ўзлари қизиқ-қан тўғракларга қатнашар эдилар. Лекин номаълум сабабларга кўра ушбу мазмилгоҳ ёниб кўйилди. Мана сизга раҳбарларнинг ёшларга бўлган муносабати.

Биз фарзандларимизни соғлом, бақувват ва ҳар томонлама баркамол бўлиб ўсишини хоҳлаймиз. Афсуски, мақсадга эришиш учун хоҳишининг ўзи кифоя қиласиз экан. Айниқса, ҳал қилиниши ўзингга боғлиқ бўлмаган муммомга дуч келганинда, лоқайди раҳбарлардан ранжиб кетасан. Ахир, токайтча улар мудроқ босиб юраверадилар.

**Ҳасан БЕКИМОВ,
ўқитувчи.**

Касбнинг оғир-енгли бўлмайди. Унга меҳр кўйсанг, қалб кўрингни бағишиласанг, ишинг ҳамиша юришаверади. Бунга Акмал Икромов тумани ички ишлар бўлими участка вакили милиция капитани Убайдулла Намозовнинг хизмат фоалиятини далил бўла олади.

Убайдулла Намозов эннига милиция либосини, елкасига эса эл тинчинни сақлашдек улкан масъулнотини илганига ҳам ўн бир йил бўлибди. У шу вақт ичиде Фуқаролар билан ҳамкорликда иш кўриб, осойишталини сақлаш борасида ўтиб олади.

Суратда: У. Намозов кўигилли ҳали дружинаси аъзолари И. Ражабов, М. Пармонкулов ва Р. Қўчкоровлар билан. **Х. ШОДИЕВ** олган сурат.

СОҒЛИГИМИЗ ЎЗ ҚУЛИМИЗДА

Волков номли давлат хўжалигидаги Октябрь кўчасида истиқомат қилувчи 1975 йилда туғилган О. Истроилова кўп миқдорда «Аэропол» дорисини ичиги, оғир аҳволда туман марказий касалхонасига ётқизилди. Унинг сабаблари аниқланмоқда.

2 фарзанднинг отаси, Илья номли туманида яшовчи Д. Иброҳимов уйига гирт масти ҳолда кириб келди. Ҳе йўнбебе йўқ устига бензин кўйиб ўзини ёки юборди. Бир аҳволда касалхонага келтирилди. Теров ишлари олиб борилмоқда. Аммо унинг натижалари ёнган вужудга малҳам бўла олармикан!

Ф. МАЛИКОВ,
милиция капитани.

Эрта баҳорнинг ёмғирли кунлари эди. Этни жунжуктирадиган изғирини шамоллар ўрнини майин шаббода эгаллаган. Гарчи дов-даражатлар ҳали ўйғонмаган бўлса-да, бироқ ариқ ёқаларидаги ям-яшил майсалар кўклам бўшланганидан далолат бермоқда.

— Эсон-омон баҳорга ҳам чиқиб олдик, — деди Дилемурод aka машинага ўтираётib участка вакили Азимжон Шодиевга.

— Ҳа, бу ёғига энди кетма-кет байрам. Айтганча, Наврӯз кунига тайёрларлигинлар зўр эмиш, ишқилиб дошқозонлар камлик қиласмишкан?

Қишлоқ Кенгашининг раиси Дилмурод Ҳамидов мийигидаги кулди ва қашитанинг бу саволига сабол билан жавоб қайтарди.

— Ўзингизнинг тайёр гарлигиниз қандай?

— Э-э, биз доим тайёр.

«Москвич» аста жойидан ўзгизалди, текис йўл бўйлаб «Нарпай» давлат хўжалиги томониб кетди. Ҳозир нотинч бир оила аъзолари билан сұхбат ўтказиш учун кетаётган қишлоқ Кенгашининг раиси ҳам, участка вакили ҳам нимадандир бе佐вталашиб турган бир тўп кишиларни кўриб кетди.

— Ана, Азим аканинг ўзлари ҳам келдилар, — деди кимдир машинадан тушаётган участка вакилини кўриб.

Унинг ёнида яна бир киши асабий ҳолда йигламоқдан бери бўлиб турарди. У шоша-лиши гап бошлиди.

— Азимжон ука, Дилемурод aka, мени худо урди. Кўчада ўнаб юрган қизими бир аблар машинасига ўтқазиб олиб кетиди. Оқрангли машина экан. Мана бу болалар кўриди. Ердам қилинг.

Азимжон қаршисида илтико қилиб турган кишини хўжаликнинг илгор ишчиси, содда ва камтар инсон сифатида яхши танирди.

Участка вакили атрофита бир-бир қараб олди-да, ке-

йин олдида ўралашиб юрган болакайлардан сўради:

— Қанақа машина эди, ким аниқроқ кўрди?

— Биз кўрдик, биз кўрдик — деда чувилашди болалар.

— У анови ерда ўйнаб ўтирганди, бир киши оқ «Волга»да келди-да, алларасалар деб, машинасига ўтқазиб олиб қочди...

— Йўқ, «Волга» эмас, «Победа» эди, — деб гапга аралашди ёши хиёл каттароқ бола. — Аниқ кўрдим, «Победа» эди. Булар эса «Газ-21»га ўхшатишлати.

Ўзини зўрга тутиб турган ота: «Қизгинам», — деди-ю, ўёнграб юборди.

У умуман тушқунликка тушшиб қолганди. Нимадандир умидвор бўлгандек атрофга тез-тез қарап, ўтганча.

— Ҳа, аниқ машиналардан ўзингизнинг қандай?

Азимжон хотиржамлик билан эшикни очди.

— Қани, марҳамат.

Лекин бу пасткаш осонликча таслим бўлмайдигандардан экан. У тушаётган астагина қўлини ўринди. Бераҳм ҳайдовчи зудлик билан кабина эшигини очди-да, уни кераксиз буюмдек ташқарига улоқтириб юборди. Киззага ўзтубан ўзиқиди. Берозори яна газини босди. Участка вакили чақонлик билан болани йўл четига олиб қўйди ва ўзини яна кабинага отди. Нижоят моторини овози ўчди.

— Қочиб қаёққа борасан?

Қани, туш пастта, номард — деди капитан ранги доқадек оқариб кетган ҳайдовчига.

— Эшикни қўйиб юборинг, ўзим тушаман. — деди ўмингирилганча.

— Ҳа, Азимжон ғазаб ўтида бўлди. Ҳаммалари оғир-енгли бўлмайди, шахси аниқланмоқда.

Ҳаммалари оғир

Бугунги шанба саҳифамизнинг меҳмо-
ни «Юрагимда кўрганларим» (1981),
«Узун кундузлар» (1984), «Уйғониш фас-
ли» (1989) тўпламлари муаллифи шоира

Қутлибека Раҳимбоева. Сұхбатимизнин
мавзуси аёлнинг жамиятдаги ўрни, бу-
гунги кунда ижодкорларнинг ўй-ташвиши
лари, бекалик масъулияти ҳақида боради.

ҚАЛБА КЎЧГАН ОҒРИҚЛАР

— Қутлибека опа, бу са-
фар Сизнинг хонадонингизга
меҳмон бўлиб эмас, «Пост-
да» рўзномасининг мухбири
сифатида келдим.

— «Постда» рўзномаси-
нинг!?

— Ҳа, таажжубланишин-
гиздан кўриниб турибдики,
Сиз ҳам бошқалар қатори
милиция ҳаётидан узоқ экан-
сиз. Ҳўп, майли, асл мақсад-
га ўта қолсан.

Сизни, Миразиз акани дин-
га эътиқод кўйган кишилар
сифатида билан. Рози бўл-
сангиз, сұхбатимизни ҳам
шундан бошласак.

— Ихтиёр меҳмонда.

— Кейнинг вақтларда ўз-
лика қайтиш, динга қайтиш
кучайб боряни. Бу яхши,
албаттә. Бироқ, айтингчи,
бу нарса бора-бора ривожла-
ниша бошқа мамлакатлардан
орқада қолинишмизга олиб
кељмайдими?

— «Динга қайтиш» билан
«ўзликка қайтиш» бир-бирига
яқин тушунчалар бўлса ҳам,
бир хил маънени англатмай-
ди. Лекин биз динимизга
қайтсан ҳам, ўзлигимизга
қайтсан ҳам, ЭЪТИҚОДГА
қайтамиш, имонга қайтамиш.
Чунки туркйининг мусулмони
ҳам, номусулмони ҳам, ҳатто
даҳрийлари ҳам эътиқодсан
бўлмаган. Кишида муҳаббат-
га эътиқод бўлса, ёвузлик
қиломайди, деб ўйлайман.
Эътиқодли кишилар яшаган
юрт њеч қачон хор бўлмаган.
Майли, Ойгул тилло кошона-
миз бўлmasin, лекин ҳалол
яшайлик.

Хуллас, мен ўзи билан ўзи
ёлғиз қолганда, сигинадиган
бир меҳроби йўқ кишидан
кўрқаман, унга интилмайман.
Инсон сигирга эътиқодла
бўлса ҳам, ундан яхшилик
кутиш мумкин.

— Қутлибека опа, Сиз
туркманистонликисиз. Нима
учун Фарғонадаги олий би-
лимгоҳда ўқиганинг факат
мендагина эмас, балки бошқа
ўқувчиларда ҳам қизиқиш
үйготса керак...

— Туркманистонда туғи-
либ, Фарғонада ўқишим би-
ровларга галатироқ тулошли
мумкин, аммо бу инқилобдан
сўнгига сунъий чегараланиш
туфайли аросатда қолган бар-
ча ўзбеклар учун тушунарли-
дир. Чунки менинг Ватан
иҷидаги Ватанин — Тошовузда
ҳам асосан ўзбеклар яшайди.
Вилоятимизда ўзбек мак-
таблари етарли бўлса ҳам,
жумҳурият олий ўқув юртла-
рининг бирортасида ўзбек
куллиётлар йўқ. Мен ўрта
мактабни битирган 1969
йилда шундай эди, менинча,
ҳозир ҳам њеч қандай ўзга-
риш юз бермаган. Шунинг
учун ўқишини хоҳловчилар
доим мушкул аҳволга туша-
дилар. Ўзбекистонга келса:
«Нега ўз жумҳуриятинда
фалонча олий ўқув юрти ту-
риб, бу ерга келдин?» —
деган саволга манглайи тег-
са, ўз жумҳуриятида: «Ўз-
бексан-у, Ўзбекистонга бор»,
— деган танбехга учрайди.
Мен бу гапларни аллақандай
гаражлар, миллий низолар
туғдирши учун айтиётаним
йўқ. Бунинг ҳаммаси табиий.
Ҳа, қанчалик аччиқ бўлмасин,
табиий. Туркманистондагилар
туркманинг ионин ўзига
едиргиси келади, Ўзбекистон
бўлсан ўзбекка. Мана шу
йил Низомий номли Тошкент
ўқитувчилар тайёрлайдиган
олий билимгоҳининг матема-
тика кулиётига бир ҳаммиш-

лорига ҳужжат топширди.
Қабул пайтида: «Сиз ҳамма
имтиҳонлардан «5» олсангиз
ҳам, ўзимизнилардан ўрии
ортмаса, қабул қилинмайсиз.
Шунга рози бўлсангиз, ҳуж-
жат топширинг», — дейиши-
ди. Ҳолбуки, у ҳам ўзбекнинг
қизи. Хуллас, Ойгул, менинг
огриқ жойимга тегиб кетдин-
гиз, энди ҳасратимни охир-
гача ўшиласиз. Сиз мени:

«Тошкентга ота-онаси, жону
жигарларни ташлаб, нимага
келди?» — деб ўйлайсиз?
Ўйласангиз ҳам: «Ҳа, ҳаваста
келганд», — дурсиз. Йўқ.
Тошовузда ўзбекча китоб чи-
қариш имкони йўқлигидан
кељгандман. Ҳозир ҳам вилоят-
имизда ўзбек тилица ижод
қиладиган жуда кўп исте-
додли кишилар бор. Улар-
нинг овози, Абдулла ака айт-
моқчи, ўша ҳудудда қолиб
кетаётir. Ўйласам, ичим туз-
дай аччиқ. Аммо қўлимдан
бирорта иш ҳам келмайди.
Қоғоз, нашр қилиш масалалари
у ерда ҳам муаммо. Хуллас,
Фарғонага мен бошқа иложим
йўқлигидан боргандман. Нега айнан
Фарғонага десангиз, бу бошқа масала.
Менга ҳазрати Бобурнинг
асарлари Фарғонани афсона-
вий бир орзуга айлантирган.
Уша орзу орқасидан ёргаш-
гандман. Ҳато қилмаган экан-
ман, ҳайтовур. Мен ҳозир-
гача діннатли, инсофли одам-
ларга кўпроқ дуч келгандман.
Эътиқодли кишилар яшаган
юрт ќеч қачон хор бўлмаган.
Майли, Ойгул тилло кошона-
миз бўлmasin, лекин ҳалол
яшайлик.

Хуллас, мен ўзи билан ўзи
ёлғиз қолганда, сигинадиган
бир меҳроби йўқ кишидан
кўрқаман, унга интилмайман.
Инсон сигирга эътиқодла
бўлса ҳам, ундан яхшилик
кутиш мумкин.

— Қутлибека опа, Сиз
туркманистонликисиз. Нима
учун Фарғонадаги олий би-
лимгоҳда ўқиганинг факат
мендагина эмас, балки бошқа
ўқувчиларда ҳам қизиқиш
үйготса керак...

— Батъзан оғир. Бизнинг
жамиятимизда, кўпроқ инсон-
нинг руҳий циёфасига эмас,
иш курсисига қараб муносабат-
да бўлишади: Сиз: «Ҳа,
энди курсига ҳам шунга ло-
йиқ одам ўтиради-да», —
денингиз мумкин. Йўқ, мен
бошқа бир нарсани айтмоқчи
эдим. Яхшиси, далил билан
айта қолай.

Ойгул Маматова деган де-
путатимиз бор. Ҳақиқатдан
жуда ажойиб аёл, ҳалқимиз-
нинг бир фидойиси. Шу аёл
депутатлика сайлангунга қа-
дар ҳам шеър ёзарди. Лекин
бостиrolмай қийналиб юрган-
ларни биламан. Ҳозир ну-
фузли лавозимда, рўзнома-
йономалар саҳифам-саҳифа
қилиб ижодидан намуналар
беришади. Йўқ. Сиз мени ҳа-
сад қиляпти, деб ўйламанг.
Мен Ойгул учун чинакам
суюнаман. Фақат у олдин
ҳам шу Ойгул эди, ҳозир
ҳам шу Ойгул. Нега олдин-
роқ шундай муносабат йўқ
эди, демоқчиман, холос. Жа-
миятимиз ўйда ўтирган аёлга
фақат нафақахўр, деб қарайди.
Бу руҳимга батъзан оғир
чизиқ тортади, батъзан қўл
силтаб қўяман. Ахир, ҳалқи-
мизда: «Қайси бир дардимга
куй...» — деган гап борку.

— Аёл қисматига тўхталиб
қолдик. Одатда шундай сұх-
батлар маҳалида ўзимизни
вояга етказга оналарни унти-
тиб қўямин. Келинг, ана шу
анъанани бузайлик.

— Менинг онам жуда иро-
дали аёл. Ҳаётининг неки ран-
жи бўлса, бир бор елкасида
синаб кўрган. Олти яшарли-
гига қулоқ қилинган ота-она-

си билан Украина га молдай
ҳайдалган. Ҳин беш ёшида ота-
онаси қайтиб келган, тоғаси-
нида сигинди бўлиб яша-
ган. Урушдан сўнг айни ўй-
наб-куладиган даврларида
етим уқаларини боқдан.

Дадам вафот этганларида,
онам ўттиз уч ёшда эдилар.
Улар беш марта фарзанд

дигини кўрганлар.
Лекин шунча қайғу-ҳасрат-
лар ичидан ҳам майдам-майди
бўлиб кетмаганлар. Ўзлари
муаллами, узоқ йиллар қип-
лоқ Шўросига раислик қил-
гандар. Ҳозир нафақадорлар.
Меҳри ҳам, қаҳри ҳам қат-
тиқ аёллар, кўп китоб ўқий-
дилар.

Тангридан энди уларга
ёлғиз умр сўрайман.

— Кейнинг вақтларда ижод
аҳлининг публицистикага
«шўниши» юз берди. Бу ҳол-
дан Сиз ҳам бенасиб эмас-
из. Жумҳурият ойнома ва
рўзномаларида «Бунча кич-
кинасан, Нажот», «Ўга кир-
ган аёл», «Султон суганини
хор қилмас» каби публици-
стик мақолаларнинг, «Одам-
лар» туркум ҳикояларнинг
билиш ташинман. Шеър
ёзмай қўйиб, публицистикага
юз тутишингизга сабаб нима?

— Шеър қийноғи ҳам, яраланган қалнинг суврати-
ни ҳам ғоят гўзл қилиб чи-
зиши керак. Шеър яранинг
узи. Биз эса яранинг ўзини
тутаяпмиз шеъриятга. Шуни
тутаяпмиздан бўён шеър
ёзомайман.

— Эшишимча, онлада
эрнинг ҳам, хотининг ҳам
ижодкор бўлиши бирмунча
қийничилик түғдирар эмиш.
Умуман оналини, бекалик,
шоирлик елкангизни оғир
юз бўлиб босмаяптими?

— Эҳтимол, қайсидаир бир
онлада кўшик ижодкорлик муш-
кулот түғдирар. Лекин бизда
бошқачароқ. Мен бекалик,
оналини жуда қойиллатиб
уддалайман дейишим қийин.
Лекин имконим борича бола-
ларимга, дадалига хизмат
қилишга, уларнинг кўнглини
олишга уринаман.

Тўғри, шеърият рашичи,
у ёлғиз ўзиники бўлмасанг,
сейнга вафо қилмайди. Шу-
нинг учун ҳам шеър ёзомай
юрибман, шекилли. Барibir
ёзомаслигидан, кўнгилда-
гидек ёзомаганидан азоб-
лансан ҳам, болаларим, улар-
нинг дадалари учун худога
шукрим.

— Бу руҳимга батъзан оғир
чизиқ тортади, батъзан қўл
силтаб қўяман. Ахир, ҳалқи-
мизда: «Қайси бир дардимга
куй...» — деган гап борку.

— Аёл қисматига тўхталиб
қолдик. Одатда шундай сұх-
батлар маҳалида ўзимизни
вояга етказга оналарни унти-
тиб қўямин. Келинг, ана шу

— Менинг онам жуда иро-
дали аёл. Ҳаётининг неки ран-
жи бўлса, бир бор елкасида
синаб кўрган. Олти яшарли-
гига қулоқ қилинган ота-она-

ШАНБА УЧРАШУВЛАРИ

шади. Вақт ортириб, озроқ
ўқийман, озроқ ёзандай бў-
ламан.

«Бозор иқтисолиёт» деган
ибора шунақаям кўнглигма
урганни, ўзитим келмайди.
Йўқ. Сиз буни маддий жи-
ҳатдан қийналганидан, деб
ўйламанг. Ҳудди қўп гапирилди,
гўё одамларнинг қорнида бўлак
ғами ӣўқудай. Ишонасизи, баъзан
қийнинг томига чи-
киб: «Ҳой, бирордлар, бир
қорнинг бўлса тўяр, бир
қийим боз бўлса, топилар,
бошқа ғамингиз йўқми?» —
деб баъдирилди.

— Йилдан йилга одам ўл-
дириш, майдам бозоририлини
фактлари ўсиб боряни. Ү-
рилар, фоҳишилар сони орт-
мояда. Энг ачинчарлиси ва
даҳшатларни шундай бундай
жиноятлар вояга етмаган ёш-
лар томонидан ҳам кўплаб
садир бўлаётганилларидир. Ҳат-
то оқ сут бериб катта қилган
онасини, ўз пушти камаридан
бунёд бўлган фарзандини,
қизи ўринида қиз бўлган қе-
линини зўрлаб номусига теги-
ши ҳоллари учрамоқда. Қўпчилик
буни гарб маданиятининг
Урта Осиёга кириб келиши
билишни бозоририлини эдим.

— Бу қабоцатларнинг бари-
си асосида ноҳақлик ётди.
Ойгул, бир кичкина онла ми-
солида кўрайлини. Ота-она
барча болаларини тенг кўрса,
онлада алдов бўлмаса, ўзла-
ри болалига ибрат бўлиши-
са, ҳалол едириб-ичиришса,
нейнроқ уларни топганига
яраша улуш беришига, шу
онладан меҳроқиб кўтариладими?
Болалар бир-бirlарини
безхурмат қилишадими?
Чўнгагига қўл тиқишиадими?
Хиёнат бўладими шу ўйда?
Йўқ! Ота-она носоз бўлган
ууда қабоцат учрийди. Жа-
мият ҳам катта оила.

— Ижодингизга Миразиз
аканинг таъсири борми?

— Катта таъсиrlари бор.
Мен ҳақиқий ҳаётни укини
идорклари оша англа-
дим.

— Навбатдаги саволим
бизор нозиркор. Сир бўлмаса
айтинчи, турмуш ўртингиз-
га ёғлон гапириганимиз? Га-
нирган бўлсангиз, нима мақ-
садда?

— Турмуш ўртогим шу
қадар яхшиларки, алдашга
ўзинг улясан. Алдасант, бемалол
ишновавиришлари мумкин,
лекин алдагинг келмайди.
Бунга ҳожат ҳ